

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2021. május 3.

**MAGYAR NYELV
ÉS IRODALOM**

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

2021. május 3. 9:00

**I. SZÖVEGÉRTÉS
ÉS
ÉRVELÉS VAGY GYAKORLATI
SZÖVEGALKOTÁS**

Időtartam: 90 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

90 perc áll rendelkezésére ahhoz, hogy megoldja a **szövegértési feladatsort** és megírja az egyik rövid **fogalmazási feladatot**. Ügyeljen arra, hogy idejét arányosan ossza meg a szövegértés és a fogalmazás között (például 60 perc–30 perc)!

Ha a megoldott feladatokban javítani akar, akkor a javítani kívánt szót (szavakat) húzza át, a helyesnek vélt szót (szavakat) pedig írja le újra!

Szövegértés

Olvassa el figyelmesen a szöveget, majd a kérdéseket!

Válaszait gondos mérlegelés után írja le! Egyértelműen és szabatosan fogalmazzon!

Ha javít, egyértelműen tegye!

Ügyeljen a helyesírásra! Ha bizonytalan, használjon helyesírási szótárt!

Érvelés vagy Gyakorlati szövegalkotás

A két feladat közül az egyiket kell megoldania!

Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!

A kifejtésben vegye figyelembe a feladatban adott szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, ahol azt kéri a feladat!

Írását gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!

Jegyzeteket, fogalmazványt, vázlatot készíthet, de ügyeljen arra, hogy azok elváljanak a kész fogalmazástól! (Húzza át a vázlatot, fogalmazványt!)

Fogalmazása 120–200 szó terjedelmű legyen!

Eredményes munkát kívánunk!

Szövegértés

Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget, majd válaszoljon a kérdésekre!

Az egyes feladatok végén zárójelben adjuk meg a megoldást segítő szövegrészlet számát.

Adamikné Jászó Anna: Miért voltak nagyok 1848 szónokai?

(1) Manapság sokat írnak-beszélnek arról, hogy kettészakadt a nemzet, sőt azt is halljuk, nincs is már nemzet, csak nép, melynek jó volna minél előbb nemzetté formálódnia. 1848-ban megvalósult a nemzeti egység (úgy tűnik, ilyen pillanatok egyszer adódnak egy évszázadban, ilyen volt 1956 is); az emberek egyet gondoltak, egyet éreztek: függetlenné kell válni, és meg kell valósítani a demokratikus államformát. „Haza és haladás”, „szabadság és tulajdon” – ezt kívánta a magyar nemzet.

(2) A nemzeti egységről Jókai írt a leghitelesebben *A kőszívű ember fiai* eposzregénye *Egy nemzeti hadsereg* című fejezetében: „A földműves elhagyta ekéjét, a tanuló elhagyta iskoláit, a családapa boldog tűzhelyét, és ment a zászlók alá.” És ment a zászlók alá a gyermek és az aggastyán, az úri család gyermeke és a parasztfiú, az ügyvéd és a földesúr, a szerzetes és a költő. „Mindenki testvér volt egy trikolor alatt.” A lelkesedéshez pénz kellett, az is termett: „És volt pénz elég. És aztán a finanszminiszternek nem volt egy jó kabátja. A hadügyminiszter krajcáros szivart szítt, többre nem telt. S a fő hadi intendáns mindennap más ismerőséhez ment ebédre, hogy arra se költse az ország pénzét.” Lélekcsereelő idők jártak, s minden kardviselő mögött ott volt egy édesanya, egy Baradlayné – vagy maga a nemzet?

(3) Az embereket fűtötte a tettvágy, az üres szónoklattal nem lehetett hatni, csak tettere buzdító, magvas beszéddel. Ez is kiderül Jókai írásaiból, az *Emléksorok 1848–49-ből* című könyvéből.

(4) A nagy nap, március 15-e szónoklatai bravúros rögtönzések. A retorika azt tanítja, hogy a cél a rögtönzés, a rögtönzésben lehet lemérni a szónok felkészültségét és tehetségét. A márciusi ifjak mindegyike – Irinyi, Degré, Egressy – zseniális szónok volt, ám közülük is kiemelkedik a nap szónokhőse, Jókai. Az „orvosifjúság” előtt elmondott rövid beszéde retorikai remeklés, feszes érvelés, lendületes stílus jellemzi (Mikszáth közli a *Jókai Mór élete és kora* első kötetében):

(5) „Testvéreim, a pillanat, melyet élünk, komolyabb teendőkre szólít fel bennünket. Európa minden népe halad és boldogul, haladunk és boldogulni kell nekünk is. Legyen béke, szabadság és egyetértés! Követeljük jogainkat, melyeket tőlünk eddig elvontak, s kívánjuk, hogy legyenek azok közösek, mindenkivel.”

(6) Kétmondatos remeklés, amit Jókai a nyomda előtt álló, a *Nemzeti dal* megjelenését váró embereknek mond: „Le az esernyőkkel! Hogy állunk maholnap esetleg golyók elé, ha az esőcseppek is terhünkre vannak?” Az emberek – diákok, pesti polgárok, vidéki vásárosok – egyetértének, elszántak.

(7) Milyen szónok volt Petőfi? Költeményei közül sok a retorikai szabályok szerint megírt szónoklat, a *Nemzeti daltól* a harci versekig. A kiskunokhoz intézett választási beszédén tanítjuk ma is a szónoklat szerkezetét.

(8) A nagy, sorsfordító, történelemformáló beszédek élén Kossuth szónoklata áll, melyet az országgyűlésben mondott 1848. július 11-én a haderő megajánlása ügyében. Ez a beszéd *Retorika* tankönyvünkben 13 sűrű oldal, tele adattal, s mindezt papír nélkül mondta el Kossuth. A beszéd tele van tényekkel, s ez indokolt: most szakembereket – képviselőket – kellett meggyőzni. Mégis követhető, mert egyszerű, világos szerkezetű. Egy lendületes bevezetés után közli a tételt: „Uraim, a haza veszélyben van!” Ezért kötelessége „a haza állapotának némi rajzát előterjeszteni”. Az ismertetés menete: a horvát helyzet, a szerb lázadás, az al-dunai tartományok állapota, a bosnyákországi szélek, végül a legsúlyosabb probléma: viszonyunk Ausztriához. A külföldtől pedig nem várhatunk segítséget. A konklúzió: „Én, uraim! Ezennel egy nagyszerű határozatra hívom fel önöket” – mondja Kossuth, s kéri a 200 000 katona s az

ehhez szükséges pénz megszavazását. Ekkor Nyáry Pál felugrik, s kiáltja: Megadjuk! S az országgyűlés egy emberként határoz. Ekkor mondja el Kossuth a híres befejezést, amely ismét rögtönzés: „Ezt akartam kérni, de önök fölállottak; s én – leborulok e nemzet nagysága előtt! Csak azt mondom: annyi energiát a kivitelben, mint amennyi hazafiúságot tapasztaltam a megajánlásban, s Magyarországot a poklok kapui sem fogják megdönteni! (Szűnni nem akaró lelkesedés, helyeslés és éljenzés.)”

(9) Így kezdődött a szabadságharc. S a szónokok – gondoljunk Kossuth híres toborzó beszédeire – mindenütt lelkesítettek, közöttük Laky Demeter, az ékesen szóló premontrei szerzetes és Löw Lipót, a későbbi szegedi főrabbi. Idézzünk táborigazgató imájából: „Áldd meg drága hazánkat. Oltalmazd meg épségét, békéjét és dicsőségét. Engedd, hogy angyalaid, a szabadság, az egyenlőség és a testvéri szeretet hintsék le égi csíráikat minden helységbe, minden házba, minden szívbe.”

(10) Miért is termett ennyi jó szónok? A nagy Idő szülte őket? Mondják, hogy a költő születik, a szónok pedig lesz. A szónoknak tanulnia (is) kell. A reformkor és a forradalom szónokai hatalmas műveltségű emberek voltak. [...] Tudtak latinul, ismerték és olvasták az antik retorikákat, elsősorban Cicero és Quintilianus műveit. Az antikvitásból egy olyan kultúrát szívtak magukba, mely fontosnak tartotta a haza szeretetét és a nyelv művelését. [...] Tanulmányozták a korabeli külföldi szónokokat és a retorikai szakirodalmat. Ismerték például a skót Hugh Blair világhírű retorikáját, melyet Kis János 1838-ban magyarra fordított. Szalay László 484 oldalas műve, a *Státusférfiak és szónokok könyve* 1847-ben jelent meg, híres külföldi parlamenti és perbeszésekkel. [...]

(11) A reformkori gimnáziumokban szónoki gyakorlatokat tartottak, tudjuk, hogy így edződött Kossuth is eperjesi diákként. Ezek *chria* gyakorlatok voltak, vagyis egy tételre – egy szállóigére (ez a *chria*) – kellett beszédet írniuk a diákoknak, és a beszédet előadni. (Egyébként ez a hagyomány él tovább a mai egyetemi és középiskolai szónokversenyeken.) [...]

(12) Azt tanítja a retorika, hogy a beszéd létrejöttéhez szükségeltetik a retorikai szituáció, vagyis 1. létezik egy szükség, egy tökéletlenség, amit meg kell szüntetni; 2. kell egy hallgatóság, amelyet döntésre vagy cselekvésre kell készíteni, s van lehetősége cselekedni, sőt érdekelt a cselekvésben; 3. s él egy belső kényszer, egy belső szükséglet, mely a szónokot arra készíti, hogy hasson a hallgatóságra. 1848-ban minden együtt volt. [...]

(13) Babits 1909-ben *Irodalmi nevelés* című esszéjében fogarasi diákjainak nemcsak a retorikáról írt, hanem 1848 szónokairól is: „a legnagyobb szónokok a legnagyobb emberek voltak, s olvasva beszédeiket, megismered hazád legnagyobb embereit. A szó az ember; senki sem titkolhatja el önmagát, nem adhat mást, mint ami benne van. Így domborodik ki szavaikból előtted hazád jellemének három nagy teremtője: Széchenyi, Kossuth, Deák.”

(14) Szeberényi Lajos *Politikai szónoklat-tanában* egy tanácsokat tartalmazó listát állított össze a szónok okulására, a vége ekképp hangzik:

„Szólj, hogy valami fontosat mondj, nem pedig csupán azért, hogy beszélj!

Végre gondold meg, hogy törvényeitektől a nép boldogsága és boldogtalansága, ótalma vagy elnyomatása, nemesbítése vagy erkölcstelenítése függ. Úgy beszélj tehát, mintha hallgatna! Úgy beszélj, mintha látna! Tartsd magasztos és tiszteletre méltó képét szemeid előtt!”

(15) Hát ilyenek voltak 1848 szónokai.

A feladathoz igazított, szerkesztett szöveg.

Forrás:

Adamikné Jászó Anna 2006. Miért voltak nagyok 1848 szónokai? In: Adamikné Jászó Anna 2020. *A gondolatokhoz odataláló nyelv. Nyelvművelő írások a harmadik évezred elejéről*. Tinta Könyvkiadó, Budapest. (Az ékesszólás kiskönyvtára 71.) 172–176.

1. A szerző szerint 1848 és 1956 „nagy pillanatok” voltak a magyarság életében. (1)
a) Miért nevezte a szerző ezeket „nagy pillanatok”-nak?

1 pont	
--------	--

- b) Mit kívánt a magyar nemzet a szöveg szerint?

2 pont	
--------	--

2. Mit jelent: „Mindenki testvér volt egy trikolor alatt”? Értelmezze saját szavaival a nemzeti egység megvalósulását alátámasztó, Jókai eposzregényéből származó példákat! (2)

2 pont	
--------	--

3. a) Vizsgálja meg a szöveg címét és utolsó mondatát! Milyen retorikai megoldást választott a szerző?

1 pont	
--------	--

- b) Emeljen ki ellentétes jelentésű jelzős szerkezeteket a 3. bekezdésből!

_____ ↔ _____

1 pont	
--------	--

4. Töltse ki az alábbi táblázatot! (A felsoroltak között két „kakukktojás” is van, akiknek nem szerepel műve a táblázatban.)

Jókai Mór, Mikszáth Kálmán, Babits Mihály,
Szeberényi Lajos, Kossuth Lajos, Szalay László

Cím	Szerző
<i>Irodalmi nevelés</i>	
<i>Emléksorok 1848–49-ből</i>	
<i>Státuszférfiak és szónokok könyve</i>	
<i>Jókai Mór élete és kora</i>	

4 pont

5. A szöveg szerzője a nagy, sorsfordító, történelemformáló beszédek élén Kossuth beszédét említi, melyet 1848. július 11-én mondott el az országgyűlésben. (8)

a) Miért tartalmazott sok tényt Kossuth beszéde?

1 pont

b) Mi bizonyítja Kossuth jó memóriáját?

1 pont

c) Nevezzen meg négy, Kossuth által felsorolt érvet, melyekkel kérését indokolja!

- _____
- _____
- _____
- _____

4 pont

d) A szöveg alapján mivel bizonyítható, hogy a beszéd híressé vált befejezése retorikai szempontból sikeres volt?

1 pont	
--------	--

6. Döntse el a szöveg alapján az alábbi állításokról, hogy igazak-e vagy hamisak! Írja a megfelelő betűjelet az állítás mellé a táblázat 2. oszlopába! (I = igaz, H = hamis)

a) A retorika tanításai szerint a cél a rögtönzés, mert a rögtönzésben lehet lemérni igazán a szónok felkészültségét és tehetségét.	
b) Egressy zseniális szónok volt – az „orvosifjúság” előtt elmondott rövid beszéde retorikai remeklés.	
c) Petőfi költeményei közül sok a retorikai szabályok szerint megírt szónoklat.	
d) Úgy tartják, miképpen nagy költőnek, úgy nagy szónoknak is születni kell.	
e) Kossuth Lajos választási beszédein tanítjuk ma is a szónoklat szerkezetét.	

5 pont	
--------	--

7. Fogalmazza meg saját szavaival, milyen retorikai hagyomány él a mai egyetemi és középiskolai szónokversenyeken! (11)

2 pont	
--------	--

8. Miért „termett ennyi jó szónok” a szöveg szerzője szerint? Legalább négy indokot említsen a szöveg alapján! (10, 11, 12)

– _____

– _____

– _____

– _____

4 pont	
--------	--

9. A szöveg szerzője 2020-ban *Retorikai kisszótárt* is készített. Ebből származik az alábbi szócikk.

„**Ékesszólás:** [...] a *retorika* szinonimája, gyakori megnevezése. Több retorika viseli ezt a címet, pl. Szvorényi József *Ékesszólástana* (1851). Szűkebb értelemben szokták az ékes stílus szinonimájaként alkalmazni (a három stíluserényre v. stíluskövetelményre kell gondolnunk, eszerint van egyszerű, közepes és ékes v. fennkölt stílus).”

Forrás: Adamikné Jászó Anna 2020. *Retorikai kisszótár*. Interkulturális Kutatások Kft., Budapest. (IKU-TÁR 13.) 32.

Ennek mintájára készítse el az alábbi két kifejezés szócikkét! Megoldása legalább két érdemi, egymástól eltérő közléselemet tartalmazzon! Ügyeljen a szócikk megfogalmazására és felépítésére!

a) Rögtönzés (4, 6)

3 pont	
--------	--

b) Retorikai szituáció (12)

3 pont	
--------	--

10. Fogalmazzon meg két tanácsot a ma szónokai számára a szöveg 14. bekezdésének gondolatai alapján! Ügyeljen mondatai nyelvi minőségére is!

3 pont	
--------	--

11. Adamikné Jászó Anna *Miért voltak nagyok 1848 szónokai?* című írása ismeretterjesztő szöveg. Igazolja ezt az állítást legalább két, a szövegben is tetten érhető műfaji jellemző megnevezésével!

2 pont	
--------	--

40 pont	
---------	--

Érvelés vagy Gyakorlati szövegalkotás

*Az alábbi két feladat közül csak az egyiket kell megoldania!
Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!
Fogalmazása 120–200 szó terjedelmű legyen!*

Érvelés

„[...] cseppet sem gondolom, hogy sokkal menőbb lenne videójátékozni, mint társasozni! Sőt! Több nagyon igényes társasjáték-klub is működik Magyarországon, ahova eljární, tartozni kifejezetten trendi dolog.”

Forrás: <https://saferinternet.hu/Fooldal/Hirek/jatekfuggoseg-a-szamitogepes-jatekok-pszichologiaja>
(interjú Fekete Zsombor játéktervezővel, szociológussal)

A fiatalok jelentős része szerint ma már sokkal „menőbb” videójátékozni, mint társasjátékokat játszani, bár az interjúrészlet arról tanúskodik, hogy sokan vallják ennek az ellenkezőjét is. Ön egyetért-e a fenti interjúrészlet megállapításaival? Fejtse ki véleményét 3-5, egymástól jól elkülöníthető érvel, hivatkozzon a felvezető szövegben olvasottakra és személyes élményére is!

VAGY

Gyakorlati szövegalkotás

„[...] ha rendszeresen túrázunk, úgy 65%-ban kézben tartjuk egészségi állapotunkat! A szabadon végzett mozgás az egész szervezetre jótékony hatású, minden szervrendszert (mozgás, keringés, anyagcsere, légzés, idegrendszer, érzékelés) pozitívan érint. Eközben fejlődik erőnlétünk, állóképességünk, ellenálló képességünk, ügyességünk, akaratunk.”

Forrás: <https://vmek.oszk.hu/00100/00149/html/zk19.htm>

Az iskolai diákönkormányzat képviselőjeként írjon kérvényt intézménye igazgatójának, amelyben iskolai természetjáró szakkör indítására tesz javaslatot, illetve annak fontossága mellett érvel! Érveinek alátámasztására használja fel a felvezető szöveg legalább két közlését, továbbá írásművét bővítse még legalább egy, a feladat tárgyához kapcsolódó tartalmi elemmel! Figyeljen a kérvény szövegműfajának nyelvi és formai sajátosságaira!

A levélben a következő címzési adatokat használja:

Igazgató: Kiss István

Az iskola címe: 1234 Tüskevár, Rozmaring utca 1.

Aláírásként használhatja a saját nevét, de fiktív nevet is megadhat.

Tartalmi minőség – érvek, állítások, gondolatok	4 pont	
Szerkezet	3 pont	
Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	3 pont	
Összesen	10 pont	

Helyesírás	Hibapontok száma az I. összetevőben	
------------	--	--

		pontszám	
		maximális	elért
Szövegértés		40	
Szövegalkotási feladat	Érvelés	10	
	Gyakorlati szövegalkotás	10	
Összesen		50	

dátum

javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
Szövegértés			
Szövegalkotási feladat	Érvelés		
	Gyakorlati szövegalkotás		

dátum

dátum

javító tanár

jegyző

Megjegyzések:

1. Ha a vizsgázó a II. írásbeli összetevő megoldását elkezdte, akkor ez a táblázat és az aláírási rész üresen marad!
2. Ha a vizsga az I. összetevő teljesítése közben megszakad, illetve nem folytatódik a II. összetevővel, akkor ez a táblázat és az aláírási rész kitöltendő!

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2021. május 3.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

2021. május 3. 9:00

II. MŰÉRTELMEZŐ SZÖVEGALKOTÁS

Időtartam: 150 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Válasszon ki és oldjon meg egy feladatot!

Ha munka közben mégis elkezd egy másik feladatot is, az előzőt húzza át!

A kifejtésben vegye figyelembe a feladatban adott szempontokat!

Bátran fogalmazzon önálló véleményt, és adjon számot ismereteiről is!

Írását gondosan szerkessze, helyesírását ellenőrizze a szótárból, ha bizonytalan!

A költői-írói helyesírás átvétele saját szövegében nem hiba, ha az idézet szó szerinti és idézőjellel jelölt. Amennyiben az idézet jelöletlen és/vagy tartalmi idézet, akkor ügyeljen arra, hogy *A magyar helyesírás szabályainak* 12. kiadása alapján írja az adott szót!

Jegyzeteket, vázlatot készíthet, de ügyeljen arra, hogy azok elváljanak a kész fogalmazástól!
A szövegbe is jegyzetelhet.

Ha a megoldott feladatban javítani akar, akkor a javítani kívánt szót (szavakat) húzza át, a helyesnek vélt szót (szavakat) pedig írja le újra!

Fogalmazása 400–800 szó terjedelmű legyen!

Eredményes munkát kívánunk!

MŰÉRTELMEZŐ SZÖVEGALKOTÁS: EGY MŰ ÉRTELMEZÉSE

Értelmezze Mikszáth Kálmán novelláját! Elemezze a történetformálás sajátos elbeszélői megoldásait, valamint mutassa be, milyen eszközökkel ábrázolja a narrátor a főszereplő személyiségváltozását! Térjen ki a novella címének és szövegének kapcsolatára is!

Mikszáth Kálmán: *Szücs Pali szerencséje*

Ahogy az öreg Biziék nagy rétyéhez ért Szücs Pali, leült egyet pihenni a határköre. Különös gondolatai támadtak. Nem jobb volna-e visszafordulni?

Ha akarná, sem teheti már. Az egész világ tudja, hogy Gózonba siet, Bede Erzsit megkérni. Látták végigmenni a falun ünneplő-ruhában, a gomblyukba fűzött piros selyemkendővel, melyet ki akar cserélni másikkal. Azóta már találgatják is odahaza, vajon lesz-e szerencséje?

Nyomasztó sejtelen nehezíti meg lábait, fejét. Hátha most is csúfság éri? Mert már három év előtt is Erzsi körül legyeskedett, de a jómódú Bedéné kereken kimondta: nem adja a lányát korhelynek.

Igaz, hogy azóta megjavult, józan, szorgalmas lett s ha kedve jött is néha kilépni a hámból, mintha erős gyepelő rántotta volna vissza mindig: szíve volt a gyepelő. Csakhogy mióta az ősszel meghalt a szegény Bede Anna, Erzsi megint gazdagabb lett. Rátartó lett az ő szegénységével szemben... Ha legalább szolgálatban nem állna, akkor talán hozzámenne, – hanem így, hanem így... Ejh, mégis jobb lesz visszafordulni!

Haragos-zöld füvek, amint a reggeli szélben remegve összesúgtak, a piros kökörcsin, mely búsan hajtotta le fejét, a zúgó nádas, melyet a felhő sötétre festett meg árnyékával, mind arra biztatták, hogy forduljon vissza...

Csak egy picike lóhere-bokrocska a lábainál, amint a felhő alul kibukkanó nap első sugara rá esett, nevette ezt a rossz tanácsot. A napsugarak pajkosan szaladgáltak rajta levélről levélre, a kis tömzsi levelek mosolyogva nyújtózkodtak ki a melegítő fénytől s ragyogásukban aranyos színt nyertek, de elvesztették a csillogó harmatcsöppeket.

Szücs Pali egy négylevelű lóherét pillantott meg köztük: lehajolt utána... szerencse az... letépte.

Csakugyan egy a szára mind a négynek. Aztán milyen szépek, duzzadtak a levelek, mind kifejlett, húsos, egyik sem csonka, rozsdaverte, még csak sárguló sincs köztük, a fehér eres foltocskák csillagoknak csókja rajtuk...

Gondosan betette erszényébe az ezüst forintok közé a szerencsét s mire újra fölvetette szemeit, már akkor teljes pompájában tündöklött a nap s az egész Bágy völgye mosolygott. Távol a gózoni pléh-fedeles torony mintha arany szalagokat nyújtogatna eléje, mik végighullámszanak két falu határán...

De hiszen most már vissza nem fordul a szerencséivel.

Fütyörészve folytatta útját Bodokig, hol a korcsma mellett a góizoni fuvarosok jöttek rá szembe.

– Hova, Pali öcsém? – szólította meg Mák Gergely.

– Gózonba.

– Látom rajtad. Csak siess, otthon vannak! – mondá és megállította szekerét. – Valami jut eszembe, te Pali! Talán hallottad is már, hogy hajdú leszek »Mindenszentektől« kezdve. S ha meg a te sorsod is így fordul, kivehetnéd a kis jószágomat haszonbérbe.

– Bizony mond valamit kegyelmed... csakhogy pénz kellene ahhoz – teszi hozzá hirtelen elkomolyodva.

– Fizeted majd a haszonból. Embernek ismerlek. Megkóstoltad a rosszat is s vissza nem estél. Inkább neked adom, mint másnak. Gyere át vasárnap, megcsináljuk a kontraktust.¹

Pali szíve megdagadt a reménységtől. Mégsem bolondság a szerencsefű!... Bízott már a jövőben s nem is ment, de futott Gózon felé. Éppen delet harangoztak, mikor Bedééknel benyitott a kapuajtón.

Bedéné kendert tilolt az udvaron, nyájasan fogadta a legény köszönését s lerázta kötényéről a pozdorját, amint illik érdemes vendég előtt.

– Kerüljünk beljebb, Pali öcsém! Éppen jókor jöttél: Erzsi főzi az ebédet.

Csakugyan ott szorgoskodék a konyhában, amint beléptek s nem ejtette ugyan le a főzőkanalat zavarában, hanem annyi bizonyos, hogy elpirult.

S az is bizonyos, hogy mikor anyja bement Palival a szobába, a macskát, melyet csak az imént ütött meg csínjeért, fölvette az ölébe, megcirógatta szelíden és egy tányér ételt adott neki.

– Ne haragudjál, kis cirmosom... neked adom a részemet. Jaj, ha te tudnád, kis cica, ki van itt?... Gyere, hadd veressem meg a pofácskádat.

A macska okos ábrázatot vágott, éppen szóba lehetett volna vele eredni, mikor Pali valahogy nesztelenül egyszer csak előtte termett.

– Tudod-e, Erzsi, miért jöttem? – kérdé halkán és nyakkendője csokrát babrálta.

– Sicc, te cudar! – kiáltá Erzsike s minden igazi ok nélkül elugrasztotta onnan a macskát, aztán, mintha haragjával nem bírva üldözné, maga is utána iramodék.

Ugyancsak várhatták! Nehéz volt visszacsalogatni. Elbújt a virágos kertbe, az orgonabokrok mögé, s fehér baboskendőjét egészen letolta égő arcára, mikor szolongatták.

Pedig éppen azt a kendőt akarta elvinni Szücs Pali cserébe.

Nem is esett benne később nagy nehézség. Erzsi is akarta, az anyja sem bánta, mert megjavult

¹ szerződés

a legény, de meg az a Mák Gergely dolog is kapóra jött. Pali úgy indult vissza a baboskendővel gomblyukában, mint a legboldogabb vőlegény a világon.

Örömtől volt piros az arca, meg tán a jó bortól, mert ebben sem volt híja az ebédnek, pajkos szikrák ugráltak a szemeiben és csintalan ördögök táncoltak előtte: azok az örömtől, ezek meg a bortól.

Mikor a bodoki korcsmához ért, az apró ördögök mind beszaladtak előre a korcsmaajtón.

– Eh, miért ne mennék be magam is? – gondolta Szücs Pali. – Úgyis csak egy ilyen nap van a napok között!

Bement, ivott. Az első iccétől még boldogabb lett, a többitől szilajjá vált, az utoljótól veszetté.

– Húzd el a nótámat, öreg Gilagó Marci!

Az ablaknál egy hamiskodó, festett arcot pillantott meg éppen kapóra.

– Gyere be, Réki Maris, régi szeretőm. Mulassunk még egyet! Neked adom ezt a baboskendőt.

A góizoni fuvarosok megint arra mentek, de most már hazafelé, köszénnel megrakodva.

– Ejnye, Pali, Pali! – kiáltott be Mák Gergely szemrehányón. – No, te ugyan szépen mentél el Gózonba.

– Mit nekem Gózon! Bort ide még! Hogy is van a nótám? Megfizetem, itt az ára...

Kivette erszényét s kiszórta, ami benne volt. Szétgurultak a forintok, mintha a sátán szekérének kerekei volnának. Gilagó fölszedte. A lóhere is kiesett. Réki Maris összetaposta...

Mák Gergely uram fejét csóválta s közibe vágott a lovainak:

– No 'iszen, Szücs Pali, jöhetsz már te hozzám kontraktust csinálni!

A hajnali hűs szél kékre marta dúlt arcát, összecsapkodta gesztenyeszín haját, mire otthon az udvaron mámorából fölocsudott. Ki vezette haza, nem tudta. Zúgott a feje, forgott vele a világ még akkor is: alig tudott a szobába menni.

Bár ne tudott volna. Már akkor ott volt az ágyon kiterítve a piros jegykendő, amit Erzsikiénél hagyott tegnap délben.

Eszmélni kezdett. Hogy lehet az itt? Visszaküldték volna? Lehetetlen, lehetetlen... mert a baboskendő még akkor is itt lenne, amit tőle hozott! Hát a négylevelű lóhere? Jaj, csak azt ne vesztette volna el! Nincs, semmi sincs!...

Ködös fejét gondolkozva hajtotta le egy szuszékra²... Hátha nem is volt ő Gózonban, hanem csak úgy álmolta az egészszet?

(1882)

<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Mikszath-mikszath-osszes-muve-2A85B/elbeszelesek-2741-kotet-37D19/a-jo-palocok-1882-32-kotet-3B518/szucs-pali-szerencseje-1882-3B6C4/>

² nagyobb méretű, fedeles láda

VAGY

MŰÉRTÉLMEZŐ SZÖVEGALKOTÁS: ÖSSZEHASONLÍTÓ ÉRTELMEZÉS

Értelmezze Arany János *Epilogus* és Tóth Árpád *Gyopár* című költeményét! Hasonlítsa össze a két alkotást! Összehasonlító elemzésében vesse egybe a két létösszegző vers központi motívumait, valamint a létösszegzések értékszerkezetét! Értelmezze a lírai alanyok beszédmódjának különbségeit! Dolgozatában térjen ki a költői eszközök szerepére is!

Megoldása 400–800 szó terjedelmű legyen!

<p>Arany János: <i>Epilogus</i></p> <p>Az életet már megjártam, Többnyire csak gyalog jártam, Gyalog bizon' ... Legfőlebb ha omnibuszon.</p> <p>Láttam sok kevély fogatot, Fényes tengelyt, cifra bakot: S egy a lelkem! Soha meg se' irigyeltem.</p> <p>Nem törődtem bennülővel, Hetyke úrral, cifra nővel: Hogy' áll orra Az út szélén baktatóra.</p> <p>Ha egy úri lócsiszárral Találkoztam s bevart sárral: Nem pöröltem, - Félreálltam, letöröltem.</p> <p>Hiszen az útfélen itt-ott Egy kis virág nekem nyitott: Azt leszedve, Mevolt szívem minden kedve.</p> <p>Az életet, ím, megjártam; Nem azt adott, amit vártam: Néha többet, Kérve, kellve, kevesebbet.</p> <p>Ada címet, bár nem kértem, S több a hír-név, mint az érdem: Nagyravágyva, Bételt volna keblem vágya.</p>	<p>Tóth Árpád: <i>Gyopár</i></p> <p>Már jó utat bejártam, Térdig kopott a lábam, Hej, Élet, hallod-e? Vadont jártam sokáig, S nem rózsában bokáig, Még nem sokallod-e?</p> <p>Vad voltál, furcsa Élet, Birokra kelni véled Fog kellett és köröm, Kis részem a kenyérből Ritkán adtad kenyérből, Kevés volt az öröm.</p> <p>S ha volt is benne részem, Vidáman és merészen Nem kaptam semmi jón, Én mindig úgy keringtem, Mint bokszoló a ringben, Örök-gyanakodón.</p> <p>Bölcsebb lettem s erősebb, De a szívem merő seb, Csodákért vívni kár - Már hetyke öltre véled Nem szállok én ki, Élet, Jobb, hagyjuk abba már!</p> <p>Utadból félre vágtam, Vén csend ormára hágtam; Nap süt; pihenni jó; Ragyog a szirt kopárja, Enyém késő gyopárja, A rezignáció.</p> <p>(1923)</p> <p>Szövegekölés: https://mek.oszk.hu/01100/01112/01112.htm#183</p>
--	---

Kik hiúnak és kevélynek -
Tudom, boldognak is vélnek:
S boldogságot
Írigy nélkül még ki látott?

Bárha engem titkos métely
Fölemészt: az örök kétely;
S pályám bére
Égető, mint Nessus vére.

Mily temérdek munka várt még!...
Mily kevés, amit beválték
Félbe'-szerbe',
S hány reményem hagyott cserbe'!...

Az életet már megjártam;
Mit szívembe vágyva zártam,
Azt nem hozta,
Attól makacsul megfoszta.

Egy kis *független* nyugalmat,
Melyben a dal megfoghat,
Kértem kérve:
S ő halasztá évrül-évre.

Csendes fészket zöld lomb árnyán,
Hova múzsám el-elvárnám,
Mely sajátom;
Benne én és kis családom.

Munkás, vidám öregséget,
Hol, mit kezdtem, abban véget...
Ennyi volt csak;
S hogy megint ültessek, oltsak.

Most, ha adná is már, késő:
Egy nyugalom vár, a végső:
Mert hogy' szálljon,
Bár kalitja már kinyitva,
Rab madár is, szegett szárnyon?

(1877. július 6.)

Szövegközlés:

<https://mek.oszk.hu/0500/00597/html/vs187701.html>

Értékelési szempontok		Elérhető pontszám	Elért pontszám
Tartalmi minőség		25	
Nyelvi minőség	Szövegszerkezet	5	
	Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10	

Helyesírás	Hibapontok száma az II. összetevőben	
------------	--------------------------------------	--

Helyesírás	Hibapontok száma az I. és II. összetevőben	
	Vizsgapontok	

		pontszám		
		maximális	elért	
I. Szövegértés és érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás	Szövegértés	40		
	Érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás	10		
II. Műértelmező szövegalkotás	Tartalmi minőség	25		
	Nyelvi minőség	Szövegszerkezet	5	
		Nyelvi igényesség (stílus, nyelvhelyesség)	10	
		Összesen	15	
Helyesírás		8		
Íráskép		2		
Az írásbeli vizsgarész pontszáma		100		

dátum

javító tanár

		pontszáma egész számra kerekítve	
		elért	programba beírt
I. Szövegértés és érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás	Szövegértés		
	Érvelés vagy gyakorlati szövegalkotás		
II. Műértelmező szövegalkotás	Tartalmi minőség		
	Nyelvi minőség		
Helyesírás			
Íráskép			

dátum

dátum

javító tanár

jegyző